

Dansk Journalistforbund
Mrk.: Cavling
Gammel Strand 46
1202 København K

Kære Cavlingkomité,

Jeg indstiller hermed Jan Grarup til Årets Cavlingpris for hans vedvarende dækning af folkedrab i Rwanda – fra han som øjenvidne oplevede det på egen krop og psyke i 1994 til her i 25-året for de brutale nedslagninger, der kostede et sted mellem 800.000 og en million livet.

Projektet er fuldstændig enestående, alene fordi det fastholder fokus på et folkedrab, mange helst vil glemme: Bødlerne først og fremmest, naturligvis. Men også det 'verdenssamfund', der helst vil fortrænge sin egen passivitet.

Projektet er også enestående i sin tilgang: Ikke at fordømme, men at forstå. Eller som Jan Grarup selv formulerer det i indledningen til sin digitale fortælling i år: "Hvem er den største synder. Ham, der begår folkemord, eller ham, der kigger på? I dag for 25 år siden begyndte folkemordet i Rwanda. Jeg var i landet, mens hundredtusinder blev slagtet. Nu er jeg taget tilbage for at finde mening med den ondskab, der mærkede Rwanda, verden og i mig selv".

Hermed er vi fremme ved det tredje enestående i fortællingen: Jan Grarup var der i 1994, og han er der igen. Og han har indimellem været der ni-ti andre gange. Han har på førstehånd fulgt Rwandas helings- og smerteprocess og - senest i 2019 - opsøgt de kilder, der på forskellige måder var aktører.

Hvis man fremover skal undgå gentagelser, er nogle ting afgørende:

For det første at fastholde erindringen. Det kender vi værdien af, når vi taler holocaust. Det glemme mange alt for alt, når vi taler 'Afrika' – som om deres liv var mindre værd. Men ikke Jan Grarup. Han fastholder erindringen om en nutid, vi helst vil fortrænge til historien. Men den er der endnu. Arrene. De fysiske. De psykiske. De samfundsmæssige.

For det andet at forstå ondskaben, så vi både kan forebygge og/eller efterbehandle. Læs Jan Grarups passage: "Jeg overværede afhøringen af en af bødlerne. Han hed *Innocent* og forklarede roligt, hvordan han havde hugget adskillige børn ned ved en vejspærring. Den bedste måde at glemme, at man har slået et barn ihjel, er at slå endnu et ihjel, og endnu et og et mere ... og så ellers bare fortsætte. Jo flere man har på samvittigheden, desto mere anonymt bliver det enkelte offer. Deres træk udviskes. Man bliver ligeglad, forklarede han. Det var kun godt, forstod man."

For det tredje at forstå tilgivelsen, så vi kan lære af de erfaringer næste gang noget desværre sker. Simon, en ældre mand, forklarede det sådan over fro Jan Grarup: »Hvis du ikke tilgiver, er du lige som dem. Hader du, kan du også slå ihjel. Befri dig fra den følelse, Jan«.

Jan Grarups 2019-projekt er også enestående på endnu en måde: Han betjener sig som både skribent, fotograf og radiofortæller af alle Politikens journalistiske platforme: Print, digital fortælling på politiken.dk, podcast og læserarrangement. Og ser vi ud over Politiken, har han i den grad også fortalt om folkedrabets 25-år for tv-seere på de landsdækkende kanaler, i foredrag, i avis- og magasinfortællinger. Det er på alle kanaler fortælle-mæssige mesterstykker med sjæl og perspektiv.

Selv om Cavling-komiteen naturligvis fokuserer på det seneste års produktioner, så beder jeg alligevel om, at Komiteen også tager hensyn til Jan Grarups lange perspektiv: At han i 25 år har fastholdt et fokus på et stykke verdenshistorie, der både har været smerteligt for Rwanda, rwanderne, vores tro på det internationale samfund og såmænd også ham selv. I en tid hvor medier og pressefolk ofte stiller hurtigt om fra konflikt til konflikt, så minder Jan Grarup os om, at folkedrabet i Rwanda ikke blot var en isoleret katastrofe, men en katastrofe der trækker, lange, dybe og smertelig spor op gennem historien, hvilket vi også skal lære af. Jeg kan ikke komme i tanke om et projekt i nyere dansk pressehistorie, der har gjort dette så klart, følsomt og respektfuld.

Med venlig hilsen

Michael Jarlner
International redaktør
Politiken

INDHOLD

APRIL 2019

Mørkets hjerte. Folkemord reportage Rwanda (7. april 2019)

USB

DIGITALFORTÆLLING:

Turist i mit eget mareridt

<https://politiken.dk/udland/art7108313/Turist-i-mit-eget-mareridt>

PODCAST:

Afsnit 1. Rwanda 25 år efter – hvordan kunne det ske? (8. april 2019)

<https://politiken.dk/podcast/dulyttertilpolitiken/art7127927/Rwanda-25-%C3%A5r-efter-hvordan-kunne-det-ske-11>

Afsnit 2. Rwanda 25 år efter- hvordan overlever ofrene? Og bødlerne? (9. april. 2019)

<https://politiken.dk/podcast/dulyttertilpolitiken/art7130712/Rwanda-25-%C3%A5r-efter-hvordan-overlever-ofrene-Og-b%C3%B8dlerne-2>